

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
4743-13

meddelad i Stockholm den 14 april 2014

SÖKANDE

1. AA

2. BB

Ombud för 1 och 2: Advokat Mats Nilsson
Advokatbyrån Mark & Miljö AB
Box 180
371 22 Karlskrona

3. CC

Ombud: Advokat Leif Andersson
Heilborns Advokatbyrå HB
Kyrkgatan 49
831 34 Östersund

4. Dödsboet efter DD

Ombud: Advokat Christina Bjelvert Olsson
APR Advokatpartner AB
Åsgatan 41
791 71 Falun

5. EE

6. FF

7. GG

Ombud för 5–7: Advokat Carolina Gustavsson
Landahl Advokatbyrå AB
Box 19134
104 32 Stockholm

Dok.Id 145391

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
4743-13

8. HH

Ombud: Advokat Leif Andersson
Heilborns Advokatbyrå HB
Kyrkgatan 49
831 34 Östersund

9. II

Ombud: Advokat Per Linderborn
Advokatpartner AB
Åsgatan 41
791 71 Falun

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Socialdepartementet) beslut den 11 april 2013, S2012/2123/PBB, avseende ansökan om tillstånd till expropriation av Korsta 7:40, 7:41, 7:42, 7:44, 7:45, 7:46, 7:47, 7:53, 7:57 och 7:63 i Skön, Sundsvalls kommun, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Rättsprövning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

BAKGRUND

Sundsvalls kommun ansökte hos regeringen om tillstånd till expropriation av sökandenas fastigheter. Genom det klandrade avgörandet biföll regeringen kommunens ansökan.

YRKANDEN M.M.

Sökandena ansöker om rättsprövning av regeringens beslut och yrkar att detta ska upphävas. CC och HH har vidare yrkat inhibition.

Sökandena anför bl.a. följande.

Regeringens beslut strider mot 2 kap. 1 och 12 §§ expropriationslagen (1972:719) och egendomsskyddet enligt 2 kap. 15 § regeringsformen samt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Beslutet strider vidare mot hänsynsreglerna och hushållningsreglerna i miljöbalken.

Fastigheterna betingar ett högt ideellt värde. Området är det enda havsnära grönområde som finns kvar i centrala Sundsvall och ett likvärdigt ersättningsboende i Sundsvall med omnejd går inte att finna. Området är bebyggt med kulturhistoriskt intressanta byggnader – s.k. träpatronvillor – från 1880-talet med unika värden.

Det är inte visat att det föreligger något faktiskt behov av en ny logistikpark och det är mycket osäkert om kommunen verkligen kommer att anlägga en sådan, bl.a. för att expropriationsändamålet inte kan uppnås utan extern finansiering. Lokaliseringsfrågan är inte tillräckligt väl utredd och det finns andra sätt att tillgodose det ändamål som påstås föreligga. Trafikverket har föreslagit alternativa placeringar som kommunen inte beaktat. Kommunen är i valet mellan olika möjliga placeringar skyldig att utnyttja det område vars avstående medför minsta olägenhet och att i största möjliga utsträckning undvika att ta i anspråk mark med privatbostäder.

Regeringen har tillåtit expropriation enligt 2 kap. 1 § första stycket expropriationslagen, dvs. expropriation för tätbebyggelseändamål. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att med tätbebyggelse avses ”sådan samlad bebyggelse som nödvändiggör eller kan väntas nödvändiggöra särskilda anordningar för att tillgodose gemensamma behov”. Regeringen har i sitt beslut förklarat att ”med tätbebyggelse avses all bebyggelse och verksamhet som behövs för kommunens utveckling”. En logistikpark är inte att anse som tätbebyggelse i lagens mening eftersom syftet inte är att uppföra en samlad bebyggelse eller en anordning som tillgodoser ett gemensamt behov.

Enligt 2 kap. 1 § tredje stycket expropriationslagen får expropriation inom tätbebyggt område endast ske om det med skäl kan antas att marken eller utrymmet inom överskådlig tid kommer att beröras av byggnads- eller anläggningsåtgärd, som är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt. Med överskådlig tid avses enligt förarbetena en tidsrymd om 10–20 år. Det framstår inte som sannolikt att ändamålet med expropriationen kommer att uppnås inom denna tid.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Enligt 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut får en enskild ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen. Enligt 7 § samma lag ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringsens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

Enligt 2 kap. 1 § expropriationslagen får expropriation ske för att ge en kommun möjlighet att förfoga över mark eller annat utrymme som med hänsyn till den framtida utvecklingen krävs för tätbebyggelse eller därmed sammanhängande anordning. Inom tätbebyggt område får expropriation ske, om det med skäl kan antas att marken eller utrymmet inom överskådlig tid kommer att beröras av byggnads- eller anläggningsåtgärd som är av väsentlig betydelse från allmän

Mål nr
4743-13

synpunkt. Vidare föreskrivs i 12 § första stycket att expropriationstillstånd inte ska meddelas, om ändamålet lämpligen bör tillgodoses på annat sätt eller olägenheterna av expropriationen från allmän och enskild synpunkt överväger de fördelar som kan vinnas genom den.

De i målet aktuella bestämmelserna är allmänt hållna och ger ett förhållandevis stort utrymme för olika bedömningar. I målet har inte framkommit att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som finns i ett ärende av det nu aktuella slaget. Det har heller inte framkommit att det vid handläggningen förekommit något fel som kan ha påverkat utgången i ärendet. Regeringens beslut kan därför inte anses strida mot någon rättsregel på det sätt som sökandena har angett. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i målet att beslutet på annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Karin Almgren, Eskil Nord, Anita Saldén Enérus och Thomas Bull.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Kristina Andersson.